

Viite Talousarvioasetus (254/2004) 66 i §

Asia **MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN KANNANOTTO
LUONNONVARAKESKUKSEN VUODEN 2016 TILINPÄÄTÖKSEEN**

Ministeriön kannanotto perustuu Luonnonvarakeskuksen (Luke) tilinpäätös vuodelta 2016 -asiakirjaan, Valtiontalouden tarkastusviraston (VTV) laatimaan tilintarkastuskertomukseen ja vuosiyyhteenvetoon vuodelta 2016 sekä laitoksen toiminnasta saatuun muuhun informaatioon. Ministeriö on osana laitoksen tulosohejausprosessia seurannut Lukelle vuodelle 2016 annettujen tulostavoitteiden toteutumista kolmessa tulospalaverissa. Kokoukset pidettiin MMM:n kansliapäällikön johdolla ja niihin osallistuivat tulosohejauksesta vastaavat MMM:n virkamiehet sekä Luken ylin johto.

Luken tilinpäätösasiakirja on laadittu talousarvioasetuksen mallin mukaisesti. Tilinpäätöksessä on esitetty riittävässä laajuudessa analyysia laitoksen toimintaa koskevista oleellisista asioista.

1. Arvio tuloksellisuuden kehityksestä ja asetettujen tulostavoitteiden toteutumisesta

a) Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Luke on ottanut huomioon ministeriön edellistä tilinpäätöstä koskevat kommentit ja kehittänyt tulostavoitteiden toteutumisen raportointia viime vuodesta. Tavoitteiden toteuma on tiivistetty taulukkomuotoiseen yhteenvetoon ja tavoitteiden toteutumista on ohjeiden mukaisesti arvioitu numeerisella asteikolla (1-5). Itsearvioinnin mukaan tulossopimuksen yhteiskunnallista vaikuttavuutta koskevat tavoitteet on joko saavutettu tai saavutettu osittain. Tilinpäätöksessä esitetään lisäksi 22 yksityiskohtaisempaa tuotosta, joihin vuoden 2016 yhteiskunnallinen vaikuttavuus perustuu. Tulostavoitteiden toteumaa arvioitaessa on huomattava, että tulossopimukseen kirjatut tavoitteet ovat monivuotisia ja tilinpäätösraportoinnissa on tarkasteltu tavoitteiden toteutumista vuoden 2016 osalta.

Luke otti vuonna 2016 käyttöön luottamus- ja maineindeksin, joka mittaa yhteiskunnallista vaikuttavuutta tärkeimpien sidos- ja asiakasryhmien näkökulmasta. Vuoden 2016 tulokset muodostavat lähtötason, johon indeksin kehitystä voidaan verrata seuraavien vuosien aikana. Ministeriö kannustaa Lukea jatkamaan indeksin käyttöä, jotta saadaan suuntaa-antavaa tietoa siitä, miten hyvin Luke on onnistunut asiakkuuksien hallinnan ja asiakastyön vahvistamisessa.

Vaikuttavuuden mittarina on käytetty myös EU- ja asiakasrahoituksen määrää, joista kummassakin Luke jäi asetetuista tavoitteista. Valtion budjettirahoituksen pienentymisen takia ulkopuolisen rahoituksen hankinnan tavoitteet on asetettu korkealle tasolle eikä tilanne tule tältä osin muuttumaan seuraavien vuosien aikana.

Luke on kahden ensimmäisen toimintavuoden aikana päässyt hyvin alkuun uuden strategiansa toimeenpanossa. Laitoksen toiminnan yhteiskunnallinen vaikuttavuus syntyy pidemmän ajan kuluessa eikä yksittäisen laitoksen osuutta yhteiskunnallisesta vaikuttavuudesta ole mahdollista kovin tarkkaan todentaa. Taloudellisen toimintaympäristön muuttumisen aiheuttamat haasteet huomioon ottaen Luken voidaan katsoa saavuttaneen vuotta 2016 koskevat vaikuttavuustavoitteensa hyvin.

Viranomais- ja asiantuntijapalvelujen osalta ministeriö on saanut keskeisimmät palvelut riittävällä laatutasolla, vaikka toimintoja on jouduttu sopeuttamaan toimintamäärärahan vähenemisen johdosta. Viranomais- ja asiantuntijapalveluja tulisi kehittää ja uudistaa siten, ettei näiden palvelujen tuottaminen vaarannu.

Luonnonvarakeskus tuottaa maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalle strategisesti tärkeitä tilastoja, tilastollisia EU- tiedonkeruita ja biotalouden tilastollisia tutkimuspalveluita. Luke on onnistuneesti integroinut, yhtenäistänyt ja uudistanut ministeriön politiikkasektorien tilastot täysin tilastoalan periaatteiden mukaiseksi sekä kehittänyt digitaalisia ja asiakasystävällisiä tietopalveluita kustannus- tehokkaasti. Tilastoalan osaaminen on hyvin verkostoitunut Luken tutkimuksen kanssa, mikä on tuottanut merkittävää lisäarvoa sekä tilastotuotannolle että tutkimukselle. Luken tilastopalvelut toimivatkin vaikuttavasti sekä kansallisena toimijana että kansainvälisissä tutkimushankkeissa yhdessä Luken tutkimuksen kanssa hyödyntäen osaamista Luken alueellisessa verkostossa.

b) Toiminnallinen tehokkuus

Hallinnonalan tavoitteista johdetut, Lukelle asetetut toiminnallisen tuloksellisuuden ja tuottavuuden tavoitteet toteutuivat vuonna 2016 hyvin. Lisäksi sekä taloudelliset että rakenteelliset sopeutus- toimenpiteet saatiin toteutettua tavoitteiden mukaisesti. Luken sopeutuminen vähenevään budjetti- rahoitukseen jatkui vuonna 2016 ja talous on saatu tasapainoon. Toimintamomentin rahoituksen kokonaisvähennys vuonna 2016 on ollut merkittävä (9 %) ja väheneminen jatkuu myös vuonna 2017. Henkilöstövähennyksiä on kohdistettu hallintoon ja tutkimuksen tukipalveluihin ja henkilöstörakennetta on sopeutettu uudenlaisen toimintamallin mukaiseksi. Alueellisen toimipaikkaverkoston tiivistäminen on edennyt suunnitelmien mukaisesti. Lisäksi toimitilajärjestelyillä on päästy merkittäviin säästöihin.

Sopeutumisen suurimmat haasteet liittyvät ulkopuolisen rahoituksen hankintaan. Vaikka tilanne tutkimus- ja yritysrahoitusmarkkinoilla ei ollut Lukelle erityisen suotuisa, Luke onnistui silti rahoituksen hankinnassa edellistä vuotta paremmin. Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuudessa Luke on päässyt lähelle tavoitteita. Parempi onnistuminen ulkopuolisen rahoituksen, erityisesti EU-tutkimus- rahoituksen hankinnassa mahdollistaisi tavoitteiden saavuttamisen, sillä ulkopuolisen rahoituksen lisääminen on toimitilasäästöjen ja toimintatapojen kehittämisen lisäksi tärkeimpiä keinoja saavuttaa henkilöstömäärää ja -rakennetta sekä uudenlaista toimintamallia koskevat tavoitteet. Asetettuihin kunnianhimoisiin tavoitteisiin ei kuitenkaan päästy. Ministeriö pyrkii tukemaan Luken toimia ulkopuolisen rahoituksen lisäämiseksi ja kustannusvastaavuuden parantamiseksi.

Maksullisen toiminnan kannattavuuden ja kustannusvastaavuuden kehitys on ollut yleisesti ottaen oikean suuntaista ja tavoitteet on joko saavutettu tai on päästy lähelle tavoitteita. Liiketaloudellisten suoritteiden kustannusvastaavuus toteutui tavoitteiden mukaisesti, mutta valiotaimituotanto on valtion hintatuesta huolimatta edelleen selvästi alijäämäistä. Luken vuosia jatkuneet ponnistelut valiotaimi- tuotannon kannattavuuden parantamiseksi alkavat näkyä oikean suuntaisena kehityksenä, mutta työtä on edelleen tehtävänä.

c) Tuotokset ja laadunhallinta

Tuotettujen suoritteiden määrään ja laatuun voidaan olla tyytyväisiä. Luken tutkimus on tieteellisesti korkealaatuista ja laitos panostaa edelleen tieteellisen vaikuttavuuden ja kilpailukykyyn vahvistamiseen.

Luke menestyi erinomaisesti valtioneuvoston tutkimus-, ennakointi-, arviointi- ja selvityshanke- rahoituksen (VN TEAS) haussa. VN TEAS -hankerahoituksen volyymi on pieni verrattuna esimerkiksi strategisen tutkimuksen neuvoston (STN) rahoitukseen, mutta hankkeiden teemat kytkeytyvät suoraan politiikan ja päätöksenteon valmistelun lyhyen tähtäimen tietotarpeisiin. Menestyminen VN TEAS - haussa kertoo Luken osaamisen suuresta yhteiskunnallisesta ja poliittisesta relevanssista.

Luke on edistänyt hallinnassaan olevien tietovarantojen hyödyntämistä erilaisten digitaalisten ratkaisujen ja sähköisten järjestelmien avulla. Uusiutuviin luonnonvaroihin liittyvät ajantasaiset, kattavat ja luotettavat tietoaaineistot luovat vahvan perustan Luken tutkimus- ja asiantuntijatyön laadulle ja

vaikuttavuudelle. Ministeriö kannustaa Lukea tuottamaan lisää digitaalisia ratkaisuja ja järjestelmiä, joilla tietovarannoista voidaan tuottaa automaattisesti analyyseja ja ajantasaista luonnonvara- ja tutkimustietoa mm. politiikkavalmisteluun ja elinkeinojen kehittämisen tueksi.

d) Henkisten voimavarojen hallinta

Luken sopeutuminen rahoitusrakenteen voimakkaaseen muutokseen jatkui vuonna 2016. Sopeutumistoimien aiheuttamasta lisäkuormituksesta huolimatta työtyytyväisyyskyselyn vastausprosentti kasvoi ja työtyytyväisyysindeksin keskiarvo nousi vuoteen 2015 verrattuna, mikä on haasteellisessa taloudellisessa tilanteessa hyvä saavutus. Luke on panostanut monipuolisesti esimiestyön vahvistamiseen ja muutosjohtamisen tukeen, mikä on tärkeää myös jatkossa uuden organisaation toiminnan sisäänajossa ja sen vakiinnuttamisessa. Henkilöstön määrää ei ole tarkoitus enää vähentää nykyisestä noin 1 300 henkilöstä. Se tarkoittaa, että Luken osaamista voidaan vahvistaa vähitellen siten, että laitoksen kompetenssi tukee entistä paremmin hallinnonalan ja laitoksen omien strategisten tavoitteiden saavuttamista.

2. Tuloksellisuusraportoinnin perusteiden asianmukaisuus ja kehittämistarpeet

Raportointiperusteet ovat pääosin asianmukaiset, raportointi on tuottanut ohjauksen kannalta keskeiset tiedot.

VTV:n tarkastuskertomuksen havaintojen perusteella ministeriö kehottaa Lukea tekemään yhteisrahoitteisen toiminnan kirjausten oikeellisuustarkistuksia, ettei yhteisrahoitteiseen toimintaan lasketa mukaan sellaisia korvauksia, jotka eivät sinne kuulu.

3. Ministeriön esitys viraston toimenpiteiksi tuloksellisuuden parantamiseksi

Vuoden 2016 tilinpäätöksen raportoinnin pohjalta ministeriö esittää, että Luken tulee toiminnan tuloksellisuuden ja tehokkuuden parantamiseksi

- jatkaa määrätietoista työtä tutkimus- ja yritysrahoituksen hankinnan tehostamiseksi kansallisista, kansainvälisistä ja EU-lähteistä,
- jatkaa henkilöstön osaamisen kehittämistä laitoksen strategian tavoitteiden mukaisesti,
- vahvistaa alueellista vaikuttavuutta hyödyntämällä uudistettua toimipaikkaverkostoa sekä luomalla hyvä yhteistyö tulevien maakuntien kanssa,
- jatkaa edelleen yhteistyötä muiden tutkimuslaitosten, yliopistojen ja korkeakoulujen kanssa hyödyntäen mm. Lynet -yhteenliittymän seuraavan kehitysvaiheen tarjoamia mahdollisuuksia
- lisätä maksullisen toiminnan liiketaloudellista kannattavuutta
- selvittää yhdessä ministeriön kanssa valiotaimituotannon tulevaisuus

4. Ministeriön omat toimenpiteet viraston tuloksellisuuden parantamiseksi

MMM kehittää Luken ja koko hallinnonalan tutkimuksen ja niihin liittyvien viranomais- ja asiantuntijatehtävien ohjausta hallinnonalan strategisten päämäärien mukaisesti, johon liittyy erityisesti:

- ennakointityön vahvistaminen ja hyödyntäminen hallinnonalan strategisen johtamisen tukena,
- vaikuttaminen kansallisen tutkimus- ja innovaatiopolitiikan prosesseihin yhdessä yhteistyökumppanien kanssa sekä
- aktiivinen osallistuminen ja vaikuttaminen kansainväliseen tutkimusyhteistyöhön ja työohjelmien valmisteluun pohjoismaisella ja EU-tasolla yhdessä tutkimusrahoittajien ja muiden sidosryhmien kanssa.

Kansliapäällikkö

Jaana Husu-Kallio

Tieto- ja tutkimustoimialan
päällikkö

Pentti Lähteenoja

TIEDOKSI Valtiovarainministeriö
 Valtiontalouden tarkastusvirasto
 Valtiokonttori
 MMM/HAKE/Ohjaus- ja talousyksikkö
 MMM/Tieto- ja tutkimustoimiala
 MMM/Ruokaosasto
 MMM/Luonnonvaraosasto